

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXII

Yayın Komisyonu:

Prof. Dr. Necati ÖNER (*Dekan*)
Prof. Dr. Hüseyin YURDAYDIN
Prof. Dr. İbrahim A. ÇUBUKÇU
Prof. Dr. Talat KOÇYİĞİT
Doç. Dr. Gültekin ORANSAY
Doç. Dr. Esat COŞAN

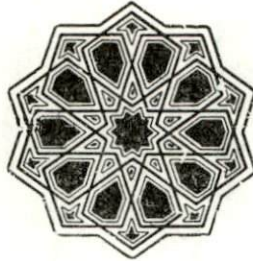
Makalelerin bilim ve dil bakımından sorumluluğu yazarlarına aittir.

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
TARAFINDAN YILDA BİR ÇIKARILIR

Cilt : XXII

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ

İLÂHİYAT FAKÜLTESİ

DERGİSİ

ANKARA ÜNİVERSİTESİ İLÂHİYAT FAKÜLTESİ
YARATIMDA YILDA BİR ÇIKARILIR

ÇİFT / XVII

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ-ANKARA.1978

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
Prof. Dr. Şakir BERKİ, <i>İslâm Hukuku Miras Sistemi ile Medeni Kanunun Miras Sistemi Arasındaki Farklar</i>	1
Prof. Dr. İsmail CERRAHOĞLU, <i>Tefsir'de Atâ b. Ebî Rabâh ve İbn Abbâs'dan rivayet ettiği Garibü'l-Kur'anı</i>	17
Prof. Dr. Neşet ÇAĞATAY, <i>Eski Çağlardan bu yana zaman ölçümü ve takvim</i>	105
Prof. Dr. İbrahim Agâh ÇUBUKÇU, <i>Zamanımızda Ege Alevileri</i>	139
Prof. Dr. İbrahim Agâh ÇUBUKÇU, <i>İslâm'da Terbiyenin Önemi</i> ..	151
Prof. Dr. Cavit SUNAR, <i>Beynimizin Ruhsal Mu'cizeleri</i>	157
J. Heywood THOMAS, <i>Paul Tillich</i> , Çeviren : Doç. Dr. Mehmet DAĞ	201
Doç. Dr. Ethem Ruhi FIĞLALI, <i>Hariciliğin Doğuşu ve Fırkalara Ayrılışı</i>	245
Doç. Dr. Gültekin ORANSAY, <i>Türkiye'de Defter ve Dergi Biçiminde Fasl Yayınları</i>	277
Edward D. VOGT, <i>Din Sosyolojisi Araştırmalarında Objektiflik</i> , Çeviren: Dr. M. Rami AYAS	297
Dr. Mehmet AYDIN, <i>Gazâlî'nin "Kubb" Nazariyesinde "Allahın Sıfatlarının" Anlam ve Önemi</i>	307
Antoine VERGOTE, <i>Çocukta Din</i> , Çeviren : Erdoğan FIRAT .	315
Dr. Abdülkadir ŞENER, <i>İslâm Hukukunda Hacr</i>	331
İhsan TURGUT, <i>Platon'da Bilgi Türleri</i>	349
Dr. Günay TÜMER, <i>Bîrânî'nin Türkoloji ile İlgili Olarak Verdiği Bilgiler</i>	361
Dr. Ahmet UĞUR, <i>Selim - Nâmeler</i>	367

KİTAP TANITMA VE TENKİTLER

Doç. Dr. Gültekin ORANSAY, <i>Mevlevî Ayinleri</i>	381
Dr. Mustafa FAYDA, <i>Kitabu'l - Marife ve 't-Tarih</i>	383
Dr. Mustafa FAYDA, <i>el-Ahbaru'l - Muvaffakiyyat</i>	385
Dr. Mustafa FAYDA, <i>Fıkhü'l - Mulûk ve Miftahu'r - Ritâc el - Mur - sad alâ - Hızaneti Kitâbi'l - Harac</i>	389
Dr. İsmet KAYAOĞLU, <i>Kur'anda Tababet</i>	393
Dr. Günay TÜMER, <i>Bir Türkçe Kasas-ı Enbiyâ</i>	397

Dr. Med. Karl Opitz çev. Prof. Dr. Feridun Nafiz Uzluk, *Kuran'da Tababet* "Die Medizin im Koran", A. Ü. Tıp Fakültesi Yayınlarından sayı: 240, Ankara 1971, 111 s., 8°

Tıp tarihi hakkında günümüze kadar araştırmalara dayanan ciddi eserlerin azlığı dikkati çekmektedir. Selçuklulardan beri Anadolu'da, Osmanlılar Devrinde çeşitli eyaletlerde kurulan darüüşşifa, bimaristan ve tıp medreselerinin ve çeşitli sağlık kurumlarının henüz bir envanterine raslayamıyoruz. Sanat tarihi ve mimari yönünden ele alınan bir kısım eserlerin fonksiyonu, kullanılan teknik ve müfredatı hakkında herhalde merakımızı giderecek tetkiklere bugün çok ihtiyaç duyulmaktadır. Yazıldıkları tarihten bu yana, A.S. Ünver'in Selçuk Tababeti (1940); O.Ş. Uludağ'ın Osmanlı Tababeti Tarihi (1. cild 1. cüz 1334) ve Beşbuçuk Asırlık Türk Tababeti Tarihi (1341) adlı eserler geçen zaman ve yeni bilgiler karşısında yetersiz kalmaktadır.

Merhum Prof. Dr. F. N. Uzluk'un bu önemli kitabı almancadan dilimize çevirmesi, İslâm dininin tıp ilmine verdiği önemi göstermesi ve din açısından, çeşitli İslâm ulusları için uyulması gereken buyrukların neler olduğunu öğrenmemize yardımcı olması yönünden önemlidir.

Die Medizin im Koran adı ile Dr. Karl Opitz tarafından 1906 yılı da yayınlanan almanca asıldan yapılan çeviri türkçeye geç kazandırılmıştır. Yazarın önsözde belirttiğine göre kutsal kitaplarda tababet dizisi içinde bu eser yer almaktadır. Ahtiatik'te Tababet "Die Medizin im Alten Testament, Stuttgart 1901"; Ahticedit'de, Talmud'da Tababet "Die Medizin im neuen Testament und im Talmud, Stuttgart 1903" adlı kitaplardan sonra sami dinlerin üçüncüsü olan İslâm dinine yer verilmiştir. Yine yazarın belirttiğine göre Kur'an'da, İncil ile Talmud'dakilere nisbetle daha az bilgi bulunduğu ancak Hz. Muhammed'in insan vücudu ve sağlığı hakkında birçok hadisleri bulunduğu ve bu hadislerin, Kur'an'da ancak yüzeyden dokunulan noktaların açıklanmasında dikkate alındığı ifade edilmektedir.

Çeviren, kitaba, pek de konu ile ilgisi olmayan bir önsöz ve yer yer mesela salgın hastalıklar (s. 60), çiçek hastalığı (s. 11), sünnet (hıtan)

(s. 85) gibi konularda kendi görüşlerini eklemiş, açıklamalar ve dip notları, pek kullanışlı olmadığı halde, kitabın sonuna (s. 89-100) alınmıştır.

Kitabın Giriş bölümünde genel mahiyette Arap medeniyeti, Hz. Muhammed, Kuran, İslâm, İslâmda tabiat felsefesi, Allah, insan, cisim, ruh, illiyet, Kur'anda hastaların tedavisi gerekçesi ve iki hadis bulunmaktadır (s. 15-20) Bu hadisler: "Cenab-ı Hak marazı da ilâcı da inzal eyledi, her bir maraz için dahi, devayı halk etti. Tedavi ediniz, fakat haram kılınan şeylerle tedavi etmeyiniz". "Her hastalık için ilaç vardır, eğer hastalık gelirse Tanrı izni ile o marazdan şifa ile kurtuluş da vardır".

Kitap üç ana bölüme ayrılmıştır. 1. Bölümde Tıp 2. Bölümde sağlığın korunması (Hygiène) 3. Bölümde İslâmın sağlıkla ilgili yasaları bulunmaktadır.

Şimdi her bölümün içindekileri ayrıntılı görelim:

I. Bölümde insanın gelişmesi, yaratılış, embryon, zürriyet, gebelik, emzirme, çocuklar, ömür, anatomi, fizyoloji, patoloji (özel patoloji), psikoloji (psikopatoloji), genel ve özel tedavi fenni, şifa konuları bulunmaktadır. Ayrıca Hz. Muhammed'in ruh alemi hakkında"... O halde hallucination, paranoid elemanlarla seyreden Kur'an'da psikopat edebiyatından ilgi çekici ürünlerle birlikte bir psikoz karşısındayız." diyen yazara Prof. Uzluk "İmansızların bu dediklerini bu kitabın yazarı da tekrar ediyor diyerek "Bu sırada başı çatlarcasına ağrıyordu. O, şuurunu kaybetmiyordu. Öyle bir müddet sonunda kendisine vahyedilen Kur'an'dan bir parçayı yazdırıyordu" ifadesiyle Fransız Tıp Akademisinin yayınladığı raporunda sarahatle "O, asla mecnun değildir". şeklindeki görüşü ile tıbbın yabancıları olan kimselerin onun sarah olduğunu iddia etmelerini, asla kabul etmemektedir.

II. Bölümde kişisel sağlığın devamı için uyulacak şartlar (giyinme, dinlenme, deriye yapılacak itinalar, beslenme, içecekler), genel sağlık konularına yapılacak dikkat, meskenler, bulaşıcı hastalıklar, bunlardan korunmanın gerekliliği, afetler, epidemiler ve bunlara karşı yapılacak genel usuller konuları bulunmaktadır. Bu bölümde suyun sıhhati koruma için bir araç olarak kullanılmasına değinilerek ibadet için abdest almanın ve bazı hallerde boy abdestinin farz olmasının önemi hususuna temas edilmiştir (s. 47).

III. Bölümde, beslenme kanunları (sığır, davar, mevaşi) alkol ve benzerlerinin kullanılışı, cinsel münasebetlerin kanunları, evlilik dışı münasebetler, zürriyet, dinî adab, sünnet (hıtan) ve bunun lüzûmu, oruç, temizlik, taharet boy abdesti, hastalık, istirahat, toplumsal sağlık işleri kanunu, idam, kısas ve vasîlik konuları işlenmektedir. Kadınların evlenmesi, boşanması, iddet müddeti konularına sağlık açısından geniş yer ayrılmıştır.

Karl Opitz kitabının Sonsöz bölümünde şunları yazmaktadır: “Hz. Muhammed’in Kur’an’da tabiat felsefesi bilgisi ile, tababet hakkında zamanından, muhitinden beklenebilecek kadar hayli bilgi vermiş olduğu görülür. Onun hastalıkların sirayeti “bulaşması” hakkındaki izahları, batıl inançlara saplanmış olmakla birlikte, hıfssısihha alanındaki görüşleri, tamamiyle aklın kabul edebileceği şeylerdir. Sağlığın sürüp gitmesine yardım edecek konulara ilgisi olan dinî buyruklar ile Hz. Muhammed, kendisinden önce siyasi mezhepler kuranların, özellikle, Musa’nın omuzlarına dayanmıştır. O, bilgi satıcılık çemberinden sıyrılarak, kanunları basitleştirme, alkole karşı şiddetli bir yasak koymak suretiyle onlardan ayrılmıştır. Böyle olmakla beraber, alkolü yasak etmesi, kişisel ürünü “zati mahsülü” değildir. Bu noktada ona başkaları göstermiştir (Mesela kim, yahut kimler, Uzluk.)”.

Kitap bilgi bakımından çok değerli olmakla birlikte, kullanım bakımından aynı değerde değildir. Mesela bir indeksinin olmayışı, araştırmacıya vakit kaybettirir. Söz gelişi mikrop hakkında bilgi arayacak olursak bunu hangi bahiste bulacağımız belli değildir.

Kitabın sonunda merhum F.N. Uzluk’un yayınlanmış ve yayınlanacak kitap ve makalelerinin bir listesi bulunmaktadır. Bunların içinde dikkatimizi çeken Dr. Med. E.G. Browne (1862-1926) un Arabian Medicine adlı eseridir. Basılmaya hazır kitapların başlığı altında bulunan ve halen Fransızca, Arapça, Farsça ve Urducaya çevrilen bu kitabın, onun vefatından sonra yayını ümidini beslemektedir.

Kitabın içinde geçen Kur’an-ı Kerim ayetlerinin sûre ad ve numaraları verilmekle kalmamış, ayetlerin başlangıçları Arap harfleriyle kısmen yazılmıştır.

Kitap hakkında, İslâmda tababet konusunda en önce başvurulacak özlü sözlü bir eserdir, diyebiliriz.

Dr. İsmet KAYAOĞLU